

ANBO-lid Edzard Gelderman

‘De muziek bood hem kracht’

Specialist ouderengeneeskunde Dirk Gaasbeek was een geliefd man. Dat blijkt wel uit de stichting die zijn partner Edzard Gelderman na zijn dood oprichtte. Door met muziek het leven van mensen met een hersenaandoening te verbeteren, houdt hij de herinnering aan zijn geliefde in leven. “Dirk is de hele dag bij me.”

TEKST GRIETEKE MEERMAN FOTO'S RON RENSINK

Muziektherapie zat eind vorige eeuw nog min of meer in de ‘geitenwollensokkenhoek’, maar specialist ouderengeneeskunde Dirk Gaasbeek had geen wetenschappelijk bewijs nodig om overtuigd te raken van de gunstige effecten van deze vorm van hulpverlening. Toen hij in 1997 aan het werk ging bij ouderenzorginstelling Atlant in Apeldoorn en Beekbergen, zag hij met eigen ogen hoe muziek Huntington-patiënten hielp berusting te vinden. Hij zou zich de rest van zijn carrière vol overtuiging inzetten voor de toepassing van muziek bij de zorg van ouderen.

LIEF EN LEED

Nadat Gaasbeek in 2018 op 61-jarige leeftijd overleed aan de gevolgen van slokdarmkanker, besloot zijn partner, gepensioneerd raadsheer Edzard Gelderman, zijn inzet voor muziek in de ouderenzorg voort te zetten. “Ik wilde hem eren met iets dat hem erg aansprak en velen met hem”, vertelt Gelderman in de zitkamer van de statige woning aan het Arnhemse Sonsbeekpark waar hij met Gaasbeek lief en leed deelde. “Ik moest al snel denken aan zijn verhalen over wat muziek deed voor mensen met een ‘neuro-cognitieve stoornis’, zoals dat deftig heet.”

FEILLOOS

Veertig jaar lang was hij samen met Gaasbeek, die wordt herinnerd als empathisch arts en specialist ouderengeneeskunde. “Hij had een feilloos gevoel voor mensen. Zijn patiënten voelden zich door hem begrepen”, zegt Gelderman. Ook medewerkers droegen hem op handen; bij de Culemborgse dependance van Zorgcentra de Betuwe is zijn oude kantoor omgedoopt tot de ‘Dirk Gaasbeek-kamer’.

MUZIEKTERAPIE

In 2020 richtte Gelderman ter nagedachtenis aan zijn geliefde de Dirk Gaasbeek Stichting op, een organisatie die sponsorgeld verbindt aan muzikale initiatieven in de ouderenzorg. “Waar muziektherapie nu een stevige basis heeft, kan muziek op zichzelf nog veel breder worden toegepast in de ouderenzorg dan nu het geval is”, zegt secretaris Johan Visser, die als toezichthouder op verschillende zorgcentra met Gaasbeek heeft samengewerkt. Hij is bij het gesprek met Gelderman aanwezig, net als Monique van Bruggen-Rufi, senior researcher aan het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en muziektherapeut. Zij vormen samen met Karin Kalthoff, Jan Willem Scheurwater en Wim Martens het stichtingsbestuur.

“Muziek kan nog veel breder worden toegepast in de ouderenzorg”

MUZIKALE BELEVING

Uiteenlopende initiatieven kunnen voor financiering in aanmerking komen. Een dagcentrum dat mensen een live performance wil aanbieden, een zorginstelling die de inhuur wil bekostigen van een dirigent voor het eigen koortje, de aanschaf van een nieuwe trommel. “Als het maar leidt tot een muzikale beleving”, zegt Van Bruggen-Rufi. Ze heeft nauw samengewerkt met Gaasbeek en promoveerde in 2017 op de effecten van muziektherapie bij mensen met Huntington aan het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC).

KLINKENDE NAMEN

Bekende Nederlanders uit de muziekwereld hebben zich aan de stichting verbonden; klinkende namen als sopraan Francis van Broekhuizen, harpiste Lavinia Meijer en ster-dirigent André Rieu. Vanuit de wetenschap is emeritus hoogleraar Hans Jeekel van het Erasmus Medisch Centrum aan boord, samen met hoogleraar neuropsychologie

aan de Vrije Universiteit Erik Scherder en hoogleraar ouderengeneeskunde in Kopenhagen en Leiden Rudi Westendorp.

VERBETERD WELBEVINDEN

Van muziektherapie is inmiddels bekend dat het bij mensen met dementie onder meer depressie kan verminderen en achterdocht kan wegnemen, evenals gevoelens van onrust en angst. Familieleden en verzorgenden merken in de praktijk vaak dat het welbevinden verbetert, zo blijkt uit een bundeling van verschillende onderzoeken naar dementie. Daardoor kunnen naasten gemakkelijker contact maken.

OPLEVEN

“Als ik samen met familieleden van een patiënt met dementie voorkeursmuziek speel, dan zie je dat diegene op de een of andere manier weer wakker wordt”, vertelt Van Bruggen-Rufi. “Je ziet gewoon iemand opleven. Mantelzorgers, voor wie de zorg vaak zwaar en verdrietig is, hebben dan ook weer even een heel mooi moment. Het is zo laagdrempelig en tegelijk zo veelomvattend.”

KIPPENVEL

Ze heeft ook ervaren dat muziek van grote betekenis kan zijn bij het stervensproces wanneer iemand zich door dementie niet meer verbaal kan uiten. “Ik ben eens geroepen in de allerlaatste uren van een vrouw die al heel lang bedlegerig was. Ik had haar als cliënt in muziekthe-

rapie en wist dat er een speciaal lied was, waar ze altijd bij ‘opleefde’. Op het einde lag ze alleen nog maar stil in bed, nergens meer toe in staat. Toen ben ik met mijn gitaar naast haar aan bed gaan zitten en ben ik dat lied voor haar gaan zingen. Ineens zag ik de dekens bewegen. Ze klapte op de maat mee. De familieleden deden ook mee. Dat was zo’n mooi moment, ik krijg er nog steeds kippenvel van.”

KLEINE KANS

De laatste uren van het leven van Dirk Gaasbeek kwamen op 11 juni 2018 toch nog onverwacht. De eerste slikklachten hadden zich in de zomer van 2017 al aangevend, vertelt Gelderman. “Dirk dacht al snel aan beginnende ALS of slokdarmkanker als oorzaak, maar dat hield hij aanvankelijk voor zichzelf, zich bewust van de kleine kans op een goede afloop.”

GROTE STEUN

“Over muziek gesproken,” vervolgt Gelderman, “in de tijd dat hij ziek was, maar ik dat nog niet wist, heeft hij wel twintig keer intensief geluisterd naar de volledige Matthäus Passion. In het begeleidende tekstboekje maakte hij aantekening over wat hij hieruit op zijn uitvaart wilde laten horen. Tekst en muziek zijn hem tot grote steun geweest bij het omgaan met zijn naderende einde. De muziek bood hem kracht. Met voortreffelijke palliatieve zorg in het Radboudumc overleed Dirk na ingrijpende complicaties in alle rust.”

AUDITIEVE DEEL

Een bevriende arts, die zich met stervensbegeleiding bezighoudt, verzekerde Gelderman later dat in het stervensuur het auditieve deel in het brein nog het langst blijft werken. Er was weliswaar geen gitaarspel en niemand die een lied voor hem zong, maar wel iets anders. “Hij heeft je gehoord, zei die arts tegen me, hij heeft de muziek van jouw stem gehoord. Hij heeft geweten dat je er was, dat hij niet alleen was, zodat hij in rust kon gaan.”

WELKOME HULP

Zijn werk voor de Dirk Gaasbeek Stichting heeft Gelderman een manier gegeven om met het verlies om te gaan. “Ik kan het rouwen om Dirk op deze manier op een heel positieve manier verwerken. Dirk is de hele dag bij me. Ik heb het voortdurend over hem, omdat ik bezig ben uit zijn naam iets voor elkaar te krijgen. Daarbij word ik

door mijn eigen ervaring gesteund in de overtuiging dat de stichting een welkome hulp kan bieden om mensen in hun laatste levensfase de vreugde en de kracht van muziek te laten ervaren.”

Gelderman nodigt lezers van harte uit om de website www.dirkgaasbeek.nl te bezoeken en kennis te nemen van het werk van de stichting. “Laat ons weten wat u ervan vindt, wij staan open voor uw visie op deze jonge stichting, voor uw suggesties en voor uw bijdragen.”

Dirk Gaasbeek Stichting

KvK : 78711150
ANBI: RSIN 8615.03.521
CBF gecertificeerd 01-03-22
IBAN: NL02 ABNA 0886633680

 www.dirkgaasbeek.nl

secretariaat:
Groesbeekseweg 152 G
6524 DN Nijmegen